

Η θρησκευτική σημασία της αρρώστιας και της θεραπείας στην Παλαιά Διαθήκη (Νικόλαος Κόϊος, Διευθυντής Σύνταξης - Πεμπτουσία)

/ [Πεμπτουσία](#)



Η ασθένεια και ο πόνος θέτουν ένα βασικό πρόβλημα στους ανθρώπους όλων των εποχών, κυρίως ένα πρόβλημα νοήματος. Ο αρχαίος άνθρωπος ήθελε όχι μόνον να θεραπεύσει τον πόνο και την ασθένεια, αλλά να τον εξηγήσει. Ίσως στα πολύ παλιά χρόνια, όπου τα μέσα θεραπείας ήταν λίγα και αναποτελεσματικά πολλές φορές, ο άνθρωπος αναγκάστηκε περισσότερο να αναζητήσει την μεταφυσική ερμηνεία του πόνου και της ασθένειας και λιγότερο την βιολογική αιτία. Στην αρχαία Ανατολή, την πιο μακρινή αλλά και την εγγύς ο κόσμος έβλεπε την αρρώστια σαν μάστιγα που προκαλούσαν τα πνεύματα ή οι θεοί εξαιτίας μίας λατρευτικής παράλειψης ή μίας υβριστικής, με την αρχαιοελληνική έννοια του όρου πράξης. Τα πνεύματα ή οι θεοί εξοργίζονταν, έστελναν ως απόρροια της οργής τους την ασθένεια και οι άνθρωποι προσπαθούσαν να την αποδιώξουν με εξορκισμούς, ικεσίες και θυσίες [2]. Δεν είναι

τυχαίο ότι στα περισσότερα από τα αρχαία θρησκευόμενα τον ρόλο του ιατρού τον είχε ο ιερέας ή ο σαμάνος ως μεσάζων μεταξύ υλικού και πνευματικού κόσμου.

Τα πράγματα διαφοροποιήθηκαν από την στιγμή που οι αρχαίοι Έλληνες μέσα από την συστηματική παρατήρηση θεμελίωσαν και εξέλιξαν την ιατρική σε θετική επιστήμη και τέχνη. Την συνέχεια της ιστορίας από τον Ιπποκράτη στον χριστιανό Γαληνό και ως τις μέρες μας την γνωρίζουμε οι περισσότεροι. Εκείνο που αξίζει ίσως να τονίσουμε στο σημείο αυτό είναι ότι η ιατρική όχι μόνον γεννήθηκε, αλλά και άνθισε για πολλούς αιώνες στον ελληνικό πολιτισμό. Σύμφωνα με τις πηγές οι Έλληνες ιατροί υπερείχαν κατά πολύ των Ρωμαίων. Οι Βυζαντινοί πάντοτε είχαν εξαιρετικούς ιατρούς. Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας η ελληνική διασπορά ανέδειξε σπουδαία ιατρικά αναστήματα. Ακόμη και ο μαρτυρικός πρώτος κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας είχε σπουδάσει γιατρός. Ακόμη και στις μέρες μας οι Έλληνες διαπρέπουν στην ιατρική τόσο εντός όσο και εκτός συνόρων. Όλοι γνωρίζουμε ότι αυτή τη στιγμή που μιλάμε, στις προηγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι Έλληνες είναι οι πιο περιζήτητοι ιατροί. Εάν ξεπεράσουμε τους αστικούς μύθους της επαγγελματικής καταξίωσης, πίσω από αυτήν την γενική διαπίστωση ίσως κρύβεται μία αλήθεια, ίσως βρίσκει έναν ακόμη τρόπο έκφρασης η παράδοσή μας που θέλει τον άνθρωπο θεραπευμένο από τα τραύματά του και υγιή. Κλείνουμε εδώ αυτήν την παρένθεση την οποία παραθέσαμε ως τροφή για σκέψη και προβληματισμό στην συζήτηση που θα ακολουθήσει.



Ερχόμαστε τώρα στον τρόπο με τον οποίο η Αγία Γραφή θεωρεί το φαινόμενο της ασθένειας. Η Βιβλική αποκάλυψη συνεχίζει την αρχαία Ανατολική και Μεσοποτάμια παράδοση που πιο πάνω αναφέραμε. Στρέφει σχεδόν αποκλειστικά την προσοχή της στην θρησκευτική σημασία της αρρώστιας και της θεραπείας, στο πλαίσιο του θεϊκού σχεδίου της σωτηρίας. Στην αρρώστια εξάλλου εκδηλώνεται η εξουσία του Θανάτου πάνω στον άνθρωπο (Α Κορ. 11,28-32).

Στην Παλαιά Διαθήκη η υγεία και εν γένει η ζωή σε όλες τις εκφάνσεις της προϋποθέτουν την ζωτική δύναμη. Σπάνια αναζητούνται φυσικές αιτίες των ασθενειών, οι δε ιατρικές παρατηρήσεις είναι εξαιρετικά περιορισμένες. Τα πάντα εξαρτώνται από τον Θεό και η ασθένεια δεν αποτελεί εξαίρεση. Έτσι είναι πλείστες οι αναφορές, όπου ο Θεός επιτρέπει τις ασθένειες, τις οποίες συνήθως επιφέρει η παρουσία μεσαζόντων πνευματικών δυνάμεων όπως ο ολοθρευτής άγγελος ή ο διάβολος στην περίπτωση του Ιώβ.

Η σύνδεση αμαρτίας και ασθένειας υπάρχει ενδελεχώς, σχεδόν αυτόματα μέσα στην βιβλική διήγηση. Η ασθένεια δεν βρίσκεται μέσα στην πρόθεση της δημιουργικής δυνάμεως μέσα στην οποία ο Θεός δημιουργεί τον κόσμο και τον άνθρωπο. Εμφανίζεται ως συνέπεια της αμαρτίας. Συνάμα αποτελεί δε ένα από τα

σημεία της οργής του Θεού που θα πλήξουν τον αμαρτωλό άνθρωπο, τον αμαρτωλό Ισραήλ, αλλά και τον αμαρτωλό κόσμο. Υπάρχει όμως και παιδαγωγικό περιεχόμενο στην εμπειρία της ασθένειας έχει ως στόχο να οξύνει στον άνθρωπο την συνείδηση της αμαρτίας. Είναι πολύ χαρακτηριστικό στους Ψαλμούς ότι το αίτημα για θεραπεία συνοδεύεται πάντα από την ομολογία των αμαρτημάτων ενώπιον του Θεού: «ουκ έστιν ίασις εν τη σαρκί μου...Ότι αι ανομίαι μου υπερήραν την κεφαλήν μου... ότι επί σοι Κύριε ήλπισα (Ψαλμ. ΛΖ) Υπάρχει και ασθένεια η οποία πλήττει συλλογικά τον λαό του Θεού χωρίς πάντοτε να είναι ένοχοι οι αποδέκτες της. Εδώ τίθεται το μέγα και δυσεπίλυτο ζήτημα της θεοδικίας: Unde mallum? Διατί το κακόν;! Ποιος φταίει; Κρατήστε σας παρακαλώ πολύ αυτόν τον προβληματισμό για αργότερα. Το αδιέξοδο που δημιουργεί στη σημερινή λογοκρατούμενη εποχή είναι πιο μεγάλο από εκείνο στα χρόνια του αρχαίου Ισραήλ. Και η ποιμαντική του διαχείριση μία εξίσου μεγάλη πρόκληση.

Μία άλλη περίπτωση έχουμε όταν ασθενούν και υποφέρουν ανενόχως οι δίκαιοι, όπως ο Ιώβ ή ο Τωβίας. Στις περιπτώσεις εκείνες την απάντηση δίνει η ίδια η Γραφή: σκοπός είναι να φανεί η πιστότητα του δικαίου και να δοξασθεί το όνομα του Θεού : Είη το όνομα Κυρίου ευλογημένον .

Υπάρχει επίσης και η προφητική - εσχατολογική θα μπορούσαμε να πούμε εκδοχή της ασθένειας. Ο Δούλος του Γιαχβέ στον Ησαΐα βαστάζει τας ασθενείας του λαού του Θεού και ωδινάται με σκοπό την εξιλέωση των αμαρτιών του λαού αυτού (Ησ. 53,4).

Πρέπει να πούμε ότι στην Παλαιά Διαθήκη δεν απαγορεύεται πουθενά η προσφυγή στην ιατρική τέχνη για την θεραπεία της ασθένειας. Αντιθέτως στην Σοφία Σειράχ ο ιατρός αναδεικνύεται σε τιμώμενο πρόσωπο όχι μόνον προς ταις χρείαις αυτού, αλλά και ως ιδιότητα η οποία προνοείται από τον ίδιον τον Θεό (και γαρ αυτόν έκτισεν Κύριος). Ωστόσο σαφώς προτιμάται η αναφορά και εκζήτηση της θεραπείας από τον Θεό, ο οποίος αναγνωρίζεται ως κύριος της ζωής. Ο άνθρωπος ομολογεί με ταπείνωση τα σφάλματα, διεκτραγωδεί την αθλιότητα στην οποία έχει περιπέσει από την ασθένεια και αναμένει από τον Θεό την χάρη και το έλεος. Έτσι η θεραπεία αποτελεί σημείο της παρουσίας του Θεού.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

[2] Λεξικό Βιβλικής Θεολογίας, Άρτος Ζωής, Αθήνα 1980, σ.150